ВІДГУК

офіційного опонента, доктора педагогічних наук, професора Сватьєва Андрія Вячеславовича на дисертаційне дослідження Василенко Марини Миколаївни «Теоретичні і методичні засади професійної підготовки майбутніх фітнес-тренерів у закладах вищої освіти» подану на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Актуальність теми дисертаційного дослідження та зв'язок з науковими планами, тематиками, темами. Дисертаційне дослідження Василенко М.М. «Теоретичні і методичні засади професійної підготовки майбутніх фітнес-тренерів у закладах вищої освіти» присвячене актуальній проблемі сьогодення – вирішенню питання забезпечення потреб сфери фізичної культури і спорту в кваліфікованому персоналі відповідно до сучасних потреб ринку праці.

На сьогодні, фітнес-індустрія є однією з найпоширеніших галузей за показниками кількості споживачів та об'єктів у світі. В Україні діє розгалужена система підготовки фітнес-тренерів, що реалізується на базі як окремих навчальних центрів, так і крупних фітнес-клубів. Фітнес-індустрія динамічно змінюється і зростає, що викликане постійним розвитком нових видів діяльності, технологій та високою популярністю напрямку.

Комплексе вивчення цієї галузі з метою прогнозування її сталого розвитку є предметом професійної роботи таких фахівців, як фітнес-тренери, професія яких відзначається досить новітнім характером. Автор вказує на те, що «фітнес-тренер є фахівцем, який у груповому та/або індивідуальному форматі надає фітнес-послуги з навчання, викладання та/або розробки програм виконання фізичних вправ, застосування інвентарю та обладнання для різних груп населення, з урахуванням їхніх

потреб, пов'язаних із прагненням до оптимальної якості життя, що охоплює соціальний, психічний, духовний і фізичний компоненти».

Зазначене підкреслює важливість і доцільність вирішення питання організації якісної професійної підготовки майбутніх фітнес-тренерів в закладах вищої освіти з урахуванням вимог освіти, ринку праці, сталого розвитку сфери надання послуг.

Підтвердженням наукової актуальності дисертації також є те, що вона виконана в контексті реалізації статей Закону України «Про вищу освіту». Дослідження проведене в межах теми Зведеного плану НДР сфери фізичної культури і спорту на 2010–2015 р. «Удосконалення наукових засад спорту для всіх, фітнесу і рекреації» (Державний реєстраційний № 0111U001735), згідно якої автор розробила теоретичні та практичні рекомендації щодо вивчення теоретичних і методичних засад професійної підготовки майбутніх фітнес-тренерів у закладах вищої освіти.

Тему дисертаційного дослідження затверджено Вченою радою Національного університету фізичного виховання і спорту України (протокол №7 від 10 квітня 2012 року) та узгоджено в бюро Міжвідомчої ради з координації наукових досліджень у галузі педагогіки і психології в Україні (протокол №5 від 29 травня 2012 року).

Все вищезазначене дає підставу вважати, що дисертаційне дослідження Василенко Марини Миколаївни виконане за актуальною темою, оскільки дослідні зусилля автора спрямовані саме на обґрунтування теоретичних і методичних засад професійної підготовки майбутніх фітнес-тренерів у закладах вищої освіти та визначення організаційно-методичних умов їх впровадження для ефективного формування наукового, світоглядного, інноваційного мислення майбутнього фітнес-тренера, становлення його готовності до професійної діяльності у сфері фізичної культури і спорту.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Обґрунтованість наукових положень, висновків та рекомендацій, наведених у дисертації, забезпечене чіткою постановкою та вирішенням завдань, правильністю формулювання теми, проведенням теоретичного аналізу з використанням сучасних загальнонаукових методів, послідовністю виконаних експериментальних досліджень. Достовірність теоретичних положень, а також правильність запропонованої концептуальної моделі професійної підготовки майбутніх фітнес-тренерів в закладах вищої освіти підтверджується коректним застосуванням математичних методів під час проведення експериментальної роботи. Обґрунтованість і достовірність отриманих результатів підтверджується також позитивною оцінкою їх у процесі апробації на 11 науково-практичних конференціях, впровадження в освітній процес 6 закладів вищої освіти, що підтверджено відповідними довідками. Основні наукові положення дисертаційного дослідження опубліковано в монографії, 16 статтях у наукових фахових виданнях України, 6 статтях у виданнях, що внесені до міжнародних наукометричних баз даних, серед них 3 статті у зарубіжних фахових виданнях, 1 нормативному документі. Автор також має Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір (Комп'ютерна програма «ВСІ: педагогічна діагностика рівнів сформованості професійної компетентності майбутніх фітнес-тренерів»).

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. До найбільш важливих наукових положень, висновків і рекомендацій, що відзначаються науковою цінністю, на думку опонента, слід віднести такі:

- по-перше, автором обґрунтовано авторську концепцію професійної підготовки майбутніх фітнес-тренерів у закладах вищої освіти (с. 253-278), яка визначає її мету, термінологічний апарат, методологічні підходи, закономірності та сукупність загальних і специфічних принципів;

визначено структуру професійної компетентності майбутніх фітнес-тренерів, що формується у закладах вищої освіти (с. 222-252). Ця структура містить мотиваційний, аксіологічний, гносеологічний, особистісний і праксеологічний компоненти й утворюється системою загальних, базових і спеціальних компетентностей (дидактично-рухової, проектувально-конструкторської, контрольно-аналітичної, організаційно-регулятивної, мотиваційно-комунікативної та маркетингово-комерційної);

- по-друге, уточнено змістові характеристики понять: «професійна підготовка майбутніх фітнес-тренерів у закладах вищої освіти», «професійна компетентність майбутніх фітнес-тренерів, що формується у закладах вищої освіти», «фітнес-тренер», «майбутній фітнес-тренер», «фітнес-послуга» (с. 85-100).

- по-третє, наукові положення щодо застосування сучасних інтерактивних та інформаційно-комунікаційних технологій у процесі моніторингу результативності професійної підготовки майбутніх фітнес-тренерів у закладах вищої освіти набули подальшого розвитку.

Цінність результатів для науки і практики. Наукова цінність отриманих в дисертації результатів полягає у тому, що в закладах вищої освіти України впроваджено систему професійної підготовки майбутніх фітнес-тренерів та Галузевий стандарт вищої освіти підготовки з галузі знань 0102 «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини» за напрямом 6.010203 «Здоров'я людини»: освітньо-кваліфікаційну характеристику, освітньо-професійну програму та засоби діагностики якості вищої освіти (кваліфікація 3475 «Фітнес-тренер»); підготовлено монографію «Професійна підготовка майбутніх фітнес-тренерів у закладах вищої освіти: теорія та методика»; створено навчально-методичні комплекси з дисциплін «Вступ до спеціальності», «Фітнес-технології», «Професійна майстерність», «Рекреаційні технології», «Практика за профілем майбутньої роботи» та «Ознайомча практика», а також комп'ютерну програму «ВСІ: педагогічна діагностика рівнів сформованості професійної

компетентності майбутніх фітнес-тренерів» (у співавторстві з Л. П. Сущенко та В. О. Івченко отримано Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір №80629 від 30.07.2018, видане Управлінням державних реєстрацій Департаменту інтелектуальної власності Міністерства економічного розвитку і торгівлі України).

Матеріали дослідження можуть бути використані науково-педагогічними працівниками при створенні навчальних посібників, методичних рекомендацій з професійно-орієнтованих дисциплін, студентами у процесі підготовки науково-дослідних та кваліфікаційних робіт, наукових і творчих проектів, а також у системі підвищення кваліфікації фахівців відповідного профілю.

Підтвердженням прикладної значимості рекомендацій дисертантки є впровадження і використання результатів у практиці: Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (довідка від 15 травня 2018 року №07-10/744), Національного університету фізичного виховання і спорту України (довідка від 01 червня 2018 року №018-622), Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка (довідка від 29 травня 2018 року №1255), Харківської державної академії фізичної культури (довідка від 31 травня 2018 року №021/433), Хмельницького національного університету (довідка від 12 червня 2018 року №81), Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (довідка від 31 травня 2018 року №10/17-1475).

Оцінка змісту дисертації та її завершеність. Робота складається з анотації українською й англійською мовами, вступу, шести розділів, висновків, списку використаних джерел (628 найменувань, з яких 138 – іноземними мовами), 14 додатків. Загальний обсяг дисертації становить 544 сторінки, серед них 407 сторінок основного тексту. Дисертація містить 56 таблиць та 71 рисунок.

Якісний аналіз дисертаційної роботи свідчить, що автором проведено ґрунтовне вивчення та узагальнення теоретичних засад професійної

підготовки майбутніх фітнес-тренерів в закладах вищої освіти, обґрунтовано власний підхід до інтерпретації таких дефініцій як «фітнес», «фітнес-послуга», «тренер», «фітнес-тренер», «майбутній фітнес-тренер», «професійна компетентність майбутніх фітнес-тренерів, що формується у закладах вищої освіти», «професійна підготовка майбутніх фітнес-тренерів у закладах вищої освіти» (с. 85-100).

Важливим вбачається розкритий автором світовий та вітчизняний досвід професійної підготовки майбутніх фітнес-тренерів у закладах вищої освіти, США, Канади, Великої Британії, країн Європейського Союзу, Австралії та України, його особливості, специфічні риси, а також подана характеристика відповідних нормативних документів, що слугують підґрунтям для цієї підготовки (с. 135-221).

Компаративний аналіз світового досвіду професійної підготовки майбутніх фітнес-тренерів у закладах вищої освіти, вивчення сучасної практики такої підготовки в Україні дав можливість автору спрямувати зусилля на обґрунтування концептуальних засад професійної підготовки майбутніх фітнес-тренерів у закладах вищої освіти.

На увагу та схвалення заслуговує наукова розробка та наукове обґрунтування концептуальної моделі та визначення критеріїв ефективності професійної підготовки майбутніх фітнес-тренерів в закладах вищої освіти (с. 278-292).

Педагогічними умовами, які на думку автора, сприяють досягненню мети професійної підготовки майбутніх фітнес-тренерів у закладах вищої освіти, є: формування професійно-мотиваційного виховного простору (с. 288); взаємодія закладу вищої освіти та підприємств ринку фітнес-послуг (с. 290); адаптивність і гнучкість навчального процесу (с. 290); забезпечення зворотного зв'язку при взаємодії викладачів і студентів (с. 291).

Варто відзначити, що автором охарактеризовано педагогічні технології, що визначали стратегію організації освітнього процесу

професійної підготовки майбутніх фітнес-тренерів у закладах вищої освіти з метою формування професійної компетентності таких фахівців (с. 315-328); обґрунтовані традиційні та інноваційні методи викладання лекцій, що сприяли розвитку гносеологічного компонента професійної компетентності (с. 331-341); розкрито сутність самостійної аудиторної та позааудиторної роботи майбутніх фітнес-тренерів (с. 293-380); охарактеризовано якісні характеристики рівнів сформованості професійної компетентності майбутніх фітнес-тренерів (с. 381-386); оцінені рівні сформованості професійної компетентності майбутніх фітнес-тренерів у закладах вищої освіти за мотиваційно-вольовим, ціннісно-смисловим когнітивно-інтелектуальним операційно-технологічним та соціально-психологічним критеріями (с. 387-419).

На думку автора, розроблена система професійної підготовки майбутніх фітнес-тренерів у закладах вищої освіти є відкритою та піддається одночасному впливу як з боку вимог роботодавців до функціональних обов'язків таких фахівців, так і з боку соціокультурної ситуації у світі та Україні. У зв'язку з цим, її наповнення може трансформуватися в частині змісту, технологій та діагностики результатів професійної підготовки.

Відповідність змісту автореферату та опублікованих праць основним положенням дисертації. Автореферат є ідентичним щодо основних положень дисертації, його зміст відповідає змісту дисертації. В авторефераті висвітлено наукові положення, положення, рекомендації та висновки, що викладені у дисертації. Опубліковані праці відображають результати дослідження.

Повнота викладення наукових положень, висновків та рекомендацій в опублікованих працях. Нам імпонує те, що за матеріалами дисертації автором опубліковано 37 наукових праць, серед яких: 1 монографія, 16 статей у наукових фахових виданнях України, 6 статей у виданнях, що внесені до міжнародних наукометричних баз даних,

серед них 3 статті у зарубіжних фахових виданнях; 12 статей у збірниках матеріалів конференцій та інших виданнях, 1 нормативний документ, 1 комп'ютерна програма.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертаційного дослідження. Визначаючи важливе значення одержаних наукових результатів проведеного дослідження, на наш погляд, необхідно зупинитися на окремих дискусійних моментах, що потребують додаткової аргументації, зокрема:

1. На початку кожного розділу дисертації бажано було б подати традиційну передмову з коротким описом вибраного напрямку та обґрунтуванням застосованих методів дослідження.

2. Бажано було б в предметі дослідження окреслити, кого автор вважає майбутніми фітнес-тренерами, адже з моменту отримання диплома бакалавра, студенти втрачають статус «майбутній фітнес-тренер».

3. Висновки до третього розділу займають 8 сторінок, багато в чому дублюючи текст підрозділів. Отже, слід було більш лаконічно висвітлити основні результати розділу.

4. Не зважаючи на новаторський підхід до досліджуваної проблеми, дисертантка використала 48 надто застарілих позицій, що втратили свою актуальність, зокрема роботи: Новик ИБ. О философских вопросах киберентического моделирования. Москва: Знание; 1964. 293 с.; Рубин Б, Колесников Ю. Студент глазами социологов. Ростов-на-Дону: Издательство Ростовского университета; 1968. 38 с.; Божович ЛИ. Личность и ее формирование в детском возрасте. Москва: Просвещение; 1968. 464 с.; Сластенин ВА. Формирование личности учителя советской школы в процессе профессиональной подготовки. Москва: Просвещение; 1976. 160 с. тощо.

5. Вважаємо, що подальші перспективні напрямки дослідження у висновках недостатньо повно розкриті.

Проте, висловлені зауваження мають рекомендаційний характер, не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційного дослідження Василенко М. М. і є приводом для наукової дискусії.

Висновок. Дисертаційна робота Василенко М.М. є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, що має теоретичне і прикладне значення. Автором на підставі виконаних досліджень та розробок здійснено комплексне вирішення наукової і практичної проблеми професійної підготовки майбутніх фітнес-тренерів у закладах вищої освіти.

Дисертаційна робота «Теоретичні і методичні засади професійної підготовки майбутніх фітнес-тренерів у закладах вищої освіти» заслуговує позитивної оцінки, відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року (зі змінами), а її автор – Василенко Марина Миколаївна – заслуговує присудження наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

Завідувач кафедри фізичної культури і спорту
Запорізького національного університету,
доктор педагогічних наук,
професор А. В. Сватьєв

11.12.2018 р.

ВЧЕНИЙ СЕКРЕТАР
Запорізький національний університет

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Запорізький національний університет
Ідентифікаційний код 02125243

О.А. Кроленко